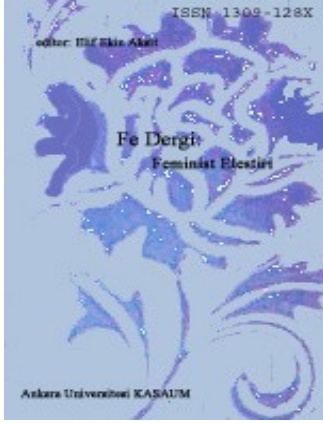

Yayınlayan: Ankara Üniversitesi KASAUM
Adres: Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Cebeci 06590 Ankara

Fe Dergi: Feminist Eleştiri Cilt 5, Sayı 1
Erişim bilgileri, makale sunumu ve ayrıntılar için:
<http://cins.ankara.edu.tr/>

Parklar, Kadınlar, Şehirler
Kolektif

Çevrimiçi yayına başlama tarihi: 15 Haziran 2013

Bu makaleyi alıntılar için: Kolektif, "Parklar, Kadınlar, Şehirler," *Fe Dergi* 5, no. 1 (2013), 88-89.

URL: http://cins.ankara.edu.tr/9_10.html

Bu eser akademik faaliyetlerde ve referans verilerek kullanılabilir. Hiçbir şekilde izin alınmaksızın çoğaltılamaz.

Parklar, Kadınlar, Şehirler *Kolektif*

31 Mayıs 2013 tarihinden bu yana, İstanbul'daki Taksim Gezi Parkı'nın kentsel dönüşüme kurban edilmesi ve doğa katliamı gerekçesiyle başlayan bir direniş dalga dalga Türkiye'ye yayılıyor. Direnişin en hararetli merkezleri İstanbul ve Ankara. Polis müdahalesi ve hükümet kanadının sert açıklamalarıyla artan gerginlik, bu satırların yazıldığı günlerde ölümler ve yaralanmalarla sürüyor. Kadınlar Gezi Parkı direnişinde başından beri aktif rol aldılar. Bizim için bu hiç şaşırıcı değil. AKP Hükümeti'nin icraatları, aileyi merkeze alan, ataerkil cinsiyel kalıplarını benimseyen politikalarıyla feministler ve başka kadın hareketleri nezdinde uzun zamandır tepki alıyordu. Kürtaja getirilen sınırlamalar, doğum kontrolünde kullanılan ertesi gün hapının reçeteli ilaçlar listesini girişi, başörtüsü üzerinden yapılan ataerkil siyaset, gündün güne artan homofobik şiddet ve bunun körüklenmesinin sokağa da taşabileceği böyle bir tepki büyüttüğünü zaten gözlemliyorduk. Ama artık kadınların talepleri sadece bunlarla sınırlı değil. Bundan böyle Gezi Parkı özelinde sembolleşecek bir yaşam alanı mücadelesi yaşananlar.

Direnişe katılan kadınların direnişte varoluş biçimleri ve bu alanlara müdahaleleri manidar: çocuk bakım çadırı, Taksim çevresindeki ırkçı, milliyetçi ve ataerkil sloganların dönüştürülmesi çabası ve kısa süre önce Gezi Parkı'nda yapılan küfür atölyesi. Bu anlamda Gezi Parkı, sadece kadınların sözlerini söyledikleri değil, aynı zamanda içinde dolaşarak çalışarak arzuları ve ihtiyaçları doğrultusunda müdahale ettikleri bir yer. Benzer bir mekansal düzen Ankara'da Kuşulu Park'ta da var. En umut verici olansa bu direnişin feminist müdahalelerin ve dayanışmanın çok da zor olmadığını kanıtlanması.

Gezi Parkı'na başından beri sahip çıkan, ağaçların bakımını yapmak, bostan yetiştirmek için emek harcayan ve homojen olmayan bir kadın grubundan da söz edilmeli. Onlar kendilerine feminist demiyorlar. Kimi hippy olduğunu, kimi HES ve benzeri doğa düşmanı hareketlere karşı mücadele ettiklerini dile getiriyorlar. Hatta "Apolitiziz" diyorlar. Ancak böylesi bir direniş hareketinin kayda değer bir parçasının bizatihi apolitik oluşu da Türkiye'deki örgütlü direniş siyasetlerin yetersizliğinin de bir göstergesi.

İstanbul bağlamında Taksim ve Gezi Parkı direnişlerinden söz edip de, ona teğellenen, ondan yola çıkan ama zaman içinde başka dinamiklerin de katkısıyla sağlam ve kalıcı olduğunu düşündüğümüz bir muhalefete, eleştireliliğe dönüşen Ankara direnişine ve diğer yerel direnişlere değinmemek olmaz.

Türkiye'nin birçok yerine yayılan Gezi Parkı direnişi, ortak bazı sıkıntıları dillendirirken, yerelin kendi dinamikleriyle şekillendi. Polis şiddetinin oldukça ağır biçimde yaşandığı Ankara'nın dinamikleriyle, polisin bir süreliğine geri çekilmesiyle yeni bir kamusal düşünceyi canlandırmayı başaran Taksim Gezi direnişinin dinamikleri de feminist politika açısından önemli farklılıklar taşıyor. Ankara'da polisin sürekli ve ağır müdahalesi İstanbul'dakinden farklı olarak, ortaya çıkan alternatif kamusal alanları dar alanlara sıkıştırdı ve çok daha merkezlessiz ve dağınık bir yapıya neden oldu. Bunun yanında, Ankara'da başta Tunalı Hilmi Caddesi ve Kuşulu Park ile Kızılay Meydanı olmak üzere iki ayrı direniş eksenine ortaya çıktı. Kızılay Meydanı, Başbakanlık binasına ve TBMM'ne yakınlığı nedeniyle direnişçilerin daha ağır şiddete maruz kaldıkları bir direniş mekanı oldu. 13 Haziran itibarıyla Taksim'e yapılan yoğun müdahaleye kadar Ankara yoğun bir baskı altındaydı.

Ankara'da direniş ve dayanışma parklarda ve sokaklarda oluştu. Geçmişte Büyükşehir Belediyesi'nin yıkmaya kalktığı Kuşulu Park'ın ve Güvenpark'ın -birzamanlar, 1930'larda Güvenpark'ın tam karşısında yer alan ve artık üzerinde dev bir alışveriş merkezi bulunan Kızılay Parkı'nın hayaletinin hala meydana dolaştığı düşünülürse- sembolik önemi fazla. Bir de çıkabilmek meselesi var. Çocuklu olanların çocukla-çocuksuz çıkma, çocukları yedirip-uyutup çıkma, çocuk bakımını babalar, büyükanne-büyükbabalarla paylaşma halleri. Yine de bir yolunu bulup sokakta, parkta, meydana olmak. Birinin gözümüze solüsyon sıkması, bazen parklarda kurulan kütüphanelerde gönüllü çalışmak, bazen çöp toplamak, bazen küfür edene etme demek, küfürün aslında kime küfür olduğunu konuşmak, tartışmak, ama konuşmak, susmamak, sineye çekmemek ve yürümek yürümek.

Direnişin tüm yerel yüzlerine bakıldığında hareketin kendisinin esnek ve merkezsiz hale gelmeye teşne olduğu açık, bu sebeple feminist politikanın böylesi bir kamusalığın sunduğu imkanları değerlendirmesi gerekliliği ortaya çıkıyor. Mekansal dağılımın belirsizliği, devlet şiddetinin ağırlığı kamusal alanda kendisini ifade etmek için sokağa çıkan direnişçilerin farklılıklarını ortaya koyabilmelerini, bu farklılıkların içerdiği çatışmaları görünür kılabilmelerini ve tartışabilmelerini zorlaştırıyor. Farklılıklar ancak kısa anlarda - kadın direnişçilerin fotoğrafları, normalde asla yan yana gelmeyecek siyasetlerin yan yana sıralanmış bayrakları vs. - çoğunlukla da yüzeysel bir biçimde ortaya çıkabiliyorlar. Direnişin üzerine temellendiği meseleler bir yana, bizzat direniş pratiğinin kendisinin, halkın bir kesiminde hoşnutsuzlukla, eleştiriyi ve tepkiyle karşılandığını da söylemek mümkün. Buna dair deneyimler, tanıklıklar gündelik hayatın akışında, toplu taşıma araçlarında, sokakta yürürken, alışveriş ederken, kafede otururken kulağa çalınan sözlerden, girilen ağız kavgalarından takip edilebilir. Direnişin gündelik hayat rutinini, konforu bozulmaya uğrattığı, güvenlik hissini akamete uğrattığı bir gerçek. Ama bunu gelişen kitlesel muhalefet ve yaratıcı direnişin zekatı olarak da görmek gerek. Üstelik daha düne kadar direnenlerden bir kısmı devletin Kürtlere müdahalesine bakıp kendileri aynı eleştiriyi sunuyorlardı...

Öte yandan, şiddetin ağırlığı diğer tüm meselelerin arka planda kalmasına neden oluyor. Devlet şiddeti farklılıkların kendilerini ifade edebilecekleri bir alanın oluşmasını da imkansız kılarken yine de alternatif kendini ortaya koyma yöntemleri üzerinde düşünmek gerektiğini son dönem deneyimlerimizde gördük. Şiddeti sonlandırmanın yollarını aramak böyle bir alan açmak için zorunlu. Fakat bu zorunluluk, müzakerenin koşullarını yalnızca kendisinin belirleme hakkına sahip olduğunu iddia eden faille, bu koşulları sorgulamadan bir uzlaşma tehlikesini de taşıyor. Ayrıca, direnişin başından beri odağında yer alan kadınların, müzakerelerde, hegemonik eril dile ve eyleme biçimlerine teslim olmadan güçlü bir biçimde yer almaları için mücadele etmek zorunluluğu da kendini dayatıyor.

Büyük barışın ilk nüvelerinin hemen ertesinde ortaya çıkan bu hareket sınıfsal niteliğiyle tanımlansa da, gençliği ve heterojenliği hareket edenin kendini çoğulluğa açtığını gösteriyor. Son otuz senede Kürtlere dair duydukları ve inandıkları şeylerin doğru olmadığını gören, dönüşen, gençlerine benzeyen ve bunu sosyal medyanın ikna ediciliğiyle yapan, artık devletin diliyle konuşmamayı hazmetmeye çalışanlar belki ilk kez halk olmaktan memnun görünüyor. Medyanın seçiciliğini bizzat gözleriyle görüp deneyimledikçe de bu dönüşümün hızı artıyor.

Örgütlerin belirleyiciliklerinin sınırlı olduğu bu atmosferde bazı genç kadınlar ve Cumhuriyet kadını rollerini artık başka şeylere dönüştürmek ihtiyacındaki anneler her türden barış için mücadele ediyor: birbirimizle, doğayla, iktidarın, hatta direnişin diliyle..